

vet... överhuvud taget borde sitta kvar i utredningen och inom denna presentera något som kunde betecknas som "näringslivets alternativ".

Detta avviker inte på någon central punkt från vad jag har framhållit i min bok.

Jag kan slutligen bara försäkra Waldenström och andra om, att jag inte känt mig frestad att skänka mening åt mitt arbete "genom att i möjligaste mån ingjuta dramatik i skeendet". Jag har gått till verket med en mycket konventionell och odramatisk ambition: att så opartiskt och objektivt som möjligt söka beskriva och förklara vad som hän-

de i fondkommittén. Skeendet var alldeles tillräckligt intressant i sig självt utan att jag på något sätt behövde "dramatisera" det.

Jag inbillar mig inte att jag i alla detaljer givit en helt definitiv eller slutgiltig skildring av alla turerna och av alla parterers manövreranden i utredningen. Det vore aning förmåtet med tanke på att skeendet ligger så nära i tiden och att mycket material ännu inte är tillgängligt. Men jag menar mig bestämt ha givit en korrekt och rättvisande bild av huvuddragen i utvecklingen. Det blir nu efterföljande forskares uppgift att försöka fylla de återstående lakunerna.

ERLAND WALDENSTRÖM:

Replik till Åsard

Först citatfrågan. ur min artikel i Fackför-eningsrörelsen nr 27, 1975 citerar Åsard i sin bok den näst sista meningen, den enda där jag har något positivt att säga om Meidner-rapporten – att den också innehåller synpunkter som är tankeväckande. Det är riktigt att Åsard också tagit med vad han kallar ett direktcit av de två orden "omvälvande konsekvenser" men vad Åsard inte säger ett ord om är de 98% av min artikel där jag levererar en i sak nedgörande kritik av Meidnerförslagens huvudpunkter. Jag vidhåller att detta sätt att citera är vilseledande. Det gäller i ännu högre grad det av mig i artikeln påtalade citerandet av ett par meningar ur Nils Henrik Schagers artikel i Arbetsgivaren 1977, som leder tanken till att man på SAF:s kansli vid denna tidpunkt skulle anse att det rädde politisk enhet om behovet av löntagarfonder och

att sådan enighet också förelåg mellan Waldenström-gruppen och Meidner! Jag tror varje oförvillad läsare måste hålla med om att i avsaknad av ordentlig analys av det sätt på vilket ordet löntagarfonder vid denna tid användes blir citat av detta slag inte bara vilseledande utan närmast obegripliga.

Men detta med citaten är en detalj. Det viktiga är det mönster i vilket de ingår. Åsard gör nu det enligt min mening förvånande uttalandet att det av hans bok klart skulle framgå att näringslivets inställning i fondfrågan under den tid boken behandlar inte ändrades i sak annat än "på sin höjd ifråga om marginella språkliga förändringar och nyansförskjutningar". De förändringar i näringslivets inställning som författaren syftar till i boken skulle endast gälla "sättet att uppträda i debatten och presentera egna förslag".

Om detta avspeglar Åsards nuvarande uppfattning så innebär det en glädjande utveckling som resulterat i att vi, som Åsard också framhåller, är överens på denna punkt. Men det är ingalunda så att detta framgår "klart" av Åsards bok, som tvärtom innehåller gott om uttalanden av helt annan innebörd. För att ge ett exempel: när Åsard på sidan 105, efter de ovan påtalade citaten ur Schagers artikel, än en gång inpräntar att man på SAF:s kansli redan 1977 "pläderade för löntagarfonder" så fortsätter han: "Först efterhand börjar en mera avvisande och – till slut – oförsonlig inställning till löntagarfonderna växa fram inom svensk företagsamhet". Detta är ju ingenting annat än ett otvetydigt påstående om förändringar i sak och därtill av synnerligen central natur. Jag överlåter till läsarna att avgöra i vad mån det kan förenas med vad Åsard nu uttalar i sin replik att det i boken "ingenstans sägs att näringslivet efterhand skulle ha svängt om och intagit en helt annan ställning till fonderna än vad som var fallet i början".

Jag kan blott upprepa vad jag framhöll i min artikel, att den beskrivning Åsard i sin bok ger av näringslivets hållning enligt min mening inte är korrekt. Den förmedlar en bild av splittring inåt och vacklande utåt medan näringslivets ståndpunkter och agerande inom och utanför fondkommittén i det väsentliga var konsekvent och präglad av ett stort mått av intern samstämmighet. Den allmänna inställningen till Meidner-fonder var oförändrat oförsonlig inom svensk företagsamhet alltsedan de första fondförslagen såg dagen i augusti 1975 – det var inte något som "först efterhand började växa fram". Och när Åsard (sid 122) sammanfattar sitt kapitel om näringslivet och fonderna med uttalandet att "spelet inom näringslivet" slutade med att "den fondfientliga riktningen segrade", så

innesluter ju detta ett påstående om att det hela tiden inom näringslivet skulle ha funnits en "fondvänlig" riktning som till slut blev övermannad. Jag kan inte finna att detta är en objektiv beskrivning av verkligheten.

Slutligen: På Åsards fråga om jag verkligen menar att den "öppna hållning" som inledningsvis fanns inom näringslivet ännu består är mitt svar att jag anser det helt och fullt. Denna öppna hållning bestod dels i intresse för att genom olika slag av vinstdelningar få till stånd ett ökat aktieäggande bland företags anställda, dels i att söka lösningar som kunde ge upphov till en allmän breddning av aktieägandet. Intresset för företagsspecifika vinstdelningssystem var oförändrat livligt ända fram till dess riksdagen införde löntagarfonderna på hösten 1983. Sedan dess har eventuellt förekommande projekt i flertalet fall lagts i malpåse i avvaktan på att löntagarfonderna skall avskaffas. Om och när så sker kan man förmodligen förvänta en ny aktivitet på området.

När det gäller frågan om en allmän breddning av aktieägandet eller andra reformer ifråga om aktieäggande och maktspridning kan Åsards fråga om "det i dag skulle vara möjligt för det samlade näringslivet att tillsätta en motsvarighet till 70-talets Waldenström-grupp" besvaras med hänvisning till att såväl Studieförbundet Näringsliv och Samhälle som Industriens Utredningsinstitut (i vars styrelse Curt Nicolin är ordförande) nyligen har satt igång var sitt stora forskningsprojekt angående ägarkapitalets och ägarstrukturens betydelse för företagets utveckling och för vår ekonomi i allmänhet. För båda dessa projekt har tillsatts referensgrupper bestående av framstående näringslivsföreträdare. Jag har själv äran att vara sammankallande i IUI:s referensgrupp.